

Műhely

Szociálpedagógia alapszakos hallgatók előzetes elképzelései és tanulmányaik befejezését követő értékelése a képzés vonatkozásában

Fizel Natasa és Piczil Márta

fizel.natasa@szte.hu; piczil.marta@szte.hu

SZTE JGYPK Alkalmazott Pedagógiai Intézet

A hallgatói vélemények ismerete fontos a képzőintézmények számára. Értékes információkat jelenthet a hallgatók szakmával kapcsolatos előzetes elképzeléseinek felmérése, majd a tanulmányok végén a tapasztalatok monitorozása. Kvantitatív vizsgálatunk fókuszában a képzésbe belépő (N=39), illetve sikeres záróvizsgát tett hallgatók (N=44) álltak. Az adatgyűjtés nyitott és Likert-skálás kérdések alkalmazásával történt. Az adatok feldolgozása után megállapítható, hogy a tanulmányaikat kezdő hallgatók nyitottak, a képzés éveiben pedig – visszajelzéseik alapján – megkapják azt a tudást, azokat az elméleti ismereteket és gyakorlati terepeken szerzett jártasságot, melyek birtokában elkezdhetik a segítő tevékenységet. Fontos és szükséges a hallgatói ismeretek, vélemények feltérképezése, és az eredmények beépítése a képzésbe. Érdemes rendszeressé tenni a vizsgálatokat és bővíteni a felmért területek körét.

Kulcsszavak: *szociálpedagógus hallgatók, hivatás megítélése, képzés értékelése*

*

A szociálpedagógia alapképzési szak képzési és kimeneti követelményeiben a következőket olvashatjuk: „A képzés célja szociálpedagógusok képzése, akik képesek elsősorban a gyermek és ifjúsági korosztály tanulási, szociális és mentális problémáit komplex rendszerben kezelni és az érintett személyekkel együttműködésben segíteni, továbbá a gyermek, a fiatal és környezete egyensúlyát fenntartani, helyreállítani, fejleszteni. Képességeik, készségeik és értékrendjük alapján hatékonyan működnek közre a szociális problémák megelőzésében, megoldásában és az érintettek társadalmi integrációjának az elősegítésében.”¹

1 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600018.EMM&txtreferer=00000001.txt>

A rendeletben leírtak gyakorlati megvalósítása központi kérdés a képzőhelyek számára: hogyan érhető el, hogy a választott hivatásról a belépéskor viszonylag kevés konkrét ismerettel rendelkező, a szakmai jövőképet illetően még bizonytalan hallgatók szilárd elméleti tudással, gyakorlati területen szerzett sokrétű tapasztalattal és erős szakmai identitással a birtokukban lépjenek ki az egyetemről?

A Szegeden 2008 óta jelen lévő szociálpedagógus képzésben az indulás óta hangsúlyos a hallgatókkal való együttműködés, visszajelzéseik, javaslataik, véleményük figyelembe vétele. Ebben a tanulmányban ennek a folyamatnak két végpontját ragadjuk meg: bemutatjuk az elmúlt két tanév viszonylatában, hogy milyen elvárásokkal, előzetes ismeretekkel rendelkeznek az elsőéves hallgatók, illetve a tanulmányaik befejezése végén hogyan tekintenek a képzés éveire, miként értékelik a hét szemesztert az eredményes záróvizsgát tett hallgatók.

„Érdekelnek azok az emberek, akiket a többség nem ért, vagy nem akar megérteni.”

Elsőéves szociálpedagógia alapszakos nappali tagozatos hallgatók elképzelései, tervei a képzéssel és a szakmával kapcsolatban

A kutatás célja

A Szociálpedagógia kurzus keretében az elsőéves hallgatók megismerkednek a leendő hivatásukkal kapcsolatos elméleti ismeretekkel, képet kapnak arról, hogy mit jelent munkájuk a gyakorlatban. Tulajdonképpen ez az első találkozás a szociálpedagógiával, a professzionális keretek között végzett segítséssel.

A 2019-2020-as tanévben kezdődött annak a felmérése, hogy milyen előzetes elképzelésekkel rendelkeznek a képzésbe belépő hallgatók, mit gondolnak a végzendő feladatokról, milyen jövőbeli terveik vannak. Így az elmúlt két év vonatkozásában tudunk beszámolni arról, hogy hogyan vélekednek a kurzus nappali tagozatos résztvevői a következő nyitott kérdések kapcsán:

- Véleménye szerint mit csinál a szociálpedagógus?
- Hol, milyen jellegű intézményekben végzi a munkáját?
- Milyen tulajdonságokkal rendelkezzen egy szociálpedagógus?
- Ön milyen területen szeretne dolgozni végzés után?

Ezeknek a kérdéseknek a megválaszolására az első előadáson kerül sor. A vizsgálat felderítő jellegű, és nem tudományos céllal készült, csupán orientáló jellegű.

A kutatás eredményei

2019-ben 12 elsőéves hallgató kezdte meg tanulmányait a szociálpedagógus képzésben, és valamennyien választ adtak a kérdésekre.

Véleménye szerint mit csinál a szociálpedagógus?

Hat hallgató említette azt, hogy a szociálpedagógus segít a hátrányban lévőknek, rászorulóknak, akár egyénenként, akár családokról van szó. Őt főként úgy véli, hogy kifejezetten a gyerekek és fiatalok jelentik a segítség célcsoportját, de a hátrányos helyzet itt is domináns.

„Egy szociálpedagógus a hátrányos helyzetű fiatalok beilleszkedését segíti a társadalomba. Segíti az oktatásukat vagy a munkakeresésben segít nekik.”

„Különböző hátrányos helyzetbe került fiatalokon és gyermekeken egyaránt segít. Segíti a gyermek környezetváltozását és helyes útra terelését.”

Egy említést kaptak a következő tevékenységek:

- segíti a gyermek környezetváltozását, helyes útra terelését
- szerepe van a gyermekek elhelyezésénél
- családon belüli problémák kiküszöbölése
- devianciában szenvedőkön segít
- segít a társadalomba való beilleszkedésben
- hajléktalanok támogatása.

Néhány hallgató véleménye szerint a szociálpedagógus hiányosságok esetén segít felzárkózni, utat mutatni, illetve az aktuális problémákat oldja meg, bármely korosztályban. Elhangzott olyan megközelítés, mely szerint a szociálpedagógus hasonló feladatokkal foglalkozhat, mint a pszichológus, illetve végezhet tanítói munkát. Egy válaszadó pedig úgy ítélte meg, hogy a végzett szakember szinte minden szociális, pszichikai „dologban” tud segíteni:

„A szociálpedagógus szerintem egy nagyon sokoldalú foglalkozás. Elsősorban a szociális hátrányban lévő emberekkel foglalkozik, legyen az bármilyen nemzeti-ségű. Mivel a képzésük során sok területbe belemenő tárgyakat tanulnak, így szinte minden szociális, pszichikai dologban tudnak segíteni.”

1. táblázat: Hol, milyen jellegű intézményekben végzi a szociálpedagógus a munkáját?
(Több válasz is lehetséges) N=12

Intézmény	Említés gyakorisága
Iskola	10
Óvoda	8
Gyermekotthon/„árvaház”	7
Börtön	4
Család- és gyermekjóléti központ/családsegítő	4
Gyámügy	2
Ifjúsági központok/ifjúságsegítő alapítványok	2

A legtöbben az iskolát, az óvodát és a gyermekotthonokat említették (1. táblázat), ismét hangsúlyozva, hogy a szociálpedagógus leginkább a gyermekkel foglalkozik, különböző életkorokban és élethelyzetekben. Utalás történt még olyan szervezetekre, ahol ugyancsak gyerekek, fiatalok állnak a beavatkozás fókuszában. Többen a börtönben is látják az igényt a szociálpedagógus munkájára. Egy jelöléssel szerepelt még: értelmi fogyatékosokat ellátó intézmény, hajléktalanszálló, egészségügyi intézmény, rehabilitációs központ, közintézmény, hivatal, egyház, illetve volt egy hallgató, aki úgy ítélte meg, hogy a végzett szociálpedagógus oktatni is tud.

2. táblázat: Milyen tulajdonságokkal rendelkezzen egy szociálpedagógus?
(Több válasz is lehetséges) N=12

Tulajdonság	Említés gyakorisága
Empátia	7
Segítőkézség	5
Türelem	5
Emberközpontúság	4
Megértés	3
Erő	2

Az említések gyakoriságát tekintve legtöbben azokat a tulajdonságokat nevezték meg (2. táblázat), melyek laikusok és szakemberek szerint egyaránt a segítséghez, a segítő személyéhez kapcsolódnak. Voltak még, egyszer említett, általános jellemzők: kedves, merész, lelkiismeretes, tudatos, kitartó, odaadó, kommunikatív, illetve a szakmaisághoz közelítő tulajdonságok is: nyitottság, tájékozottság, gyakorlatiasság, együttérzés. Volt, aki úgy gondolta, hogy a szociálpedagógus jó hallgatóság, motiválni képes, és olyan ember, aki felé bizalommal fordulnak az emberek. Fontos számára a segítségnyújtás,

megoldó készséggel rendelkezik, de nem tehet különbséget az emberek között, ne legyen előítéletes, tudja elválasztani a munkát és a magánéletet.

„Óriásian nagy empátiával, megértéssel, de ehhez a hivatáshoz mindenféleképpen erő is kell, hiszen rengeteg nehézséggel fog találkozni, kell még az is, hogy ne féljen nyitni mások felé, és ne tegyen különbséget ember és ember között., hiszen a segítséget mindenki egyformán igényli.”

Ön milyen területen szeretne dolgozni végzés után?

Négy esetben a gyerekek, fiatalok segítése a végzés utáni terv:

- segíteni hátrányos helyzetű fiataloknak
- gyerekekkel, a társadalomból kivaszított fiatal felnőttekkel dolgozni
- olyan helyen tevékenykedni, ahol a gyerekek jövőjét jobbra lehet tenni
- nehéz helyzetű gyerekek életét könnyebbé tenni.

Három esetben került említésre az óvodában vagy az „árvaházban” végzett tevékenység. A speciális helyzetben lévő gyermekekkel, fiatalokkal való munka vágya is megfogalmazódott: három hallgató említette az addiktológia területét, a szerfogyasztó fiatalokkal végzett munkát, két esetben a börtönt, egy esetben a gyermek és ifjúságpszichiátriát, illetve az örökbefogadás rendszerét nevezték meg.

„Lehetőleg olyan helyen, ahol a gyerekek jövőjét jobbra lehet tenni, főleg az olyanokét, akiknek erre hátterük miatt kevés az esélyük.”

„Egyelőre még nem döntöttem, viszont a cél nagyjából a legtöbb helyen azonos, a segítségnyújtás. Ennél fogva szívesen dolgoznék és/vagy tanítanék gyerekeket, idősebbeket egyaránt.”

2020-ban 29 elsőéves hallgató kezdte meg tanulmányait, 27 fő válaszolt a kérdésekre.

Véleménye szerint mit csinál a szociálpedagógus:

15 esetben említették a válaszadó hallgatók a segítséget általában:

- a társadalom perifériájára szorultakkal foglalkozik
- társadalmi különbségekből adódó problémákkal foglalkozik, ezeket kutatja és próbálja megoldani
- egyfajta életvezetést nyújt, lehetőséget a gondozottak számára
- útmutatást ad, ellátja a rászorultakat és hátrányos helyzetben lévőket gondozza.

Kilenc esetben írták a gyermekekkel, fiatalokkal foglalkozást. Egy hallgató gondolja azt, hogy fontos a szakmák együttműködése is, szerinte a szociálpedagógus a gyerekek viselkedését figyeli, összeköttetésben állva más szakemberekkel, pl. orvos, pszichológus.

„Arra törekszik, hogy a saját szférájában ahol elhelyezkedett, minél önzetlenebbül és elkötelezetten végezze a munkáját. Céljának tekinti, hogy segítsen azokon, akikről gyakran megfélemeznek az emberek, mert egyszerűbb nem gondolni rá.”

„Megérti és próbálja kisegíteni a társadalom azon részét, amelyet a többség elítél, vagy nem vesz számba. Próbálja az összes embert különböztetések nélkül elfogadni és meghallgatni.”

„Mivel a szociálpedagógia pontos definíciójával nem vagyok tisztában, ezt nehéz megfogalmazni. Szerintem a szociálpedagógus fő küldetése abban áll, hogy az ifjabb nemzedéknek úgy segítsen, hogy megfelelő fejlődésre tehessen szert...”

„Mind a társadalomtudományi, mind pedig a neveléstudományi ismereteit felhasználva képes segíteni köz- és felsőoktatási intézményeket. Kutatásaival képes új elméleteket a gyakorlatba implementálni. Iskolarendszereket jól ismeri, képes azokban is tevékenykedni.”

3. táblázat: Hol, milyen jellegű intézményekben végzi a szociálpedagógus a munkáját?
(Több válasz is lehetséges) N=27

Intézmény	Említés gyakorisága
Iskola	19
Családsegítő	9
Óvoda	6
Idősek otthona	6
Gyermekjólét, gyermekvédelem	6
„Árvaház”	5
Hajléktalanszálló	4
Gyermekotthon, nevelőintézet	3
Gyámügy	3
Ifjúsági táborok	2
Alapítványok, egyesületek	2

Az előző évhez hasonlóan, most is megjelentek azok az intézmények (3. táblázat), ahol gyermekek, fiatalok jelentik a célcsoportot, ugyanakkor történt utalás a családok,

idősek, hajléktalanok ellátására, valamint a civil szervezetekre is. Említésre került még: egészségügyi intézmény, bűnmegelőzési szervezet, segélyszervezet, adománygyűjtő szervezet, önkormányzat, nevelési tanácsadó, felsőoktatás, pszichiátriai betegek otthona, értelmi sérülteket befogadó intézmény, személyiségfejlesztő, kisegítő és iránymutató intézmény.

4. táblázat: Milyen tulajdonságokkal rendelkezzen egy szociálpedagógus?
(Több válasz is lehetséges) N=27

Tulajdonság	Említés gyakorisága
Empátia	15
Segítőkézség	12
Türelem	10
Figyelem, odafigyelés	7
Nyitottság	5
Jó kommunikációs készség	5
Megértés	5
Problémamegoldó képesség	3
Elfogadás	3
Önzetlenség	3
Elhivatottság	3
Kedvesség	3
Jó emberismeret	3
Lelkiismeretesség	2
Erős lélek	2

Ismét azok a tulajdonságok kapták a legnagyobb számú jelölést (4. táblázat), melyek meghatározóak a segítség folyamatában: empátia, segítőkézség, türelem. Általános jellemzők is szerepeltek a tulajdonságlistában: okos, nyugodt, őszinte, higgadt, talpraesett, szenvedélyes, pozitív, intelligens. Egy-egy említést kaptak még a következő, a szakmához erősebben köthető vonások: tisztelettudó, kitartó, céltudatos, határozott, meggyőző személyiség, együttműködő, képes kompromisszumra, fejlett az érzelmi intelligenciája, és jellemzi az éleslátás, előrelátás, széleskörű látásmód, a munka szeretete. Ugyancsak egy említést kaptak: hivatástudat, elkötelezettség, elfogulatlanság, jó helyzetfelmérő képesség, alázatosság - ezek még erősebben kapcsolódnak a szakmai személyiséghez. Volt, aki fontosnak tartotta azt, hogy egy szociálpedagógus legyen lelkiileg erős, legyen erős idegzete, és legyen rendezett élete, valamint ne legyen terhére mások segítése.

„Szerintem nagyon fontos, hogy emberközpontú legyen. Ebben a szakmában a türelem, az odafigyelés és az emberekkel való kommunikáció a kulcs szerintem ahhoz, hogy valakiből jó szociálpedagógus legyen.”

Ön milyen területen szeretne dolgozni végzés után?

A végzés után legtöbben gyermekekkel, fiatalokkal szeretnének foglalkozni („árvaház”, iskola, gyermekjóléti szolgálat keretén belül), ez a munka 10 említést kapott. A családsegítés területét hárman nevezték meg, volt, aki feltétellel: „*Ha lelkileg készen állok rá, családsegítőben.*” Említést kapott még: értelmi sérültekkel foglalkozás, a mentálhigiéné és a pszichológia területe is, illetve egy hallgató kisebb gyerekeknek, fiataloknak állatasszisztált terápia keretén belül szeretne segíteni, álma egy lovasterápiás központ létrehozása. Volt, aki jelezte, hogy most van elképzelése, de lehetséges, hogy a képzés alatt más terület is meg fog tetszeni neki. Az alapképzés befejezése után két hallgató szeretné tovább folytatni a tanulmányait, pl. kriminológia mesterképzés, mentálhigiéné vagy fejlesztőpedagógus képzés keretében. Van, aki saját iskolát szeretne alapítani, egy esetben pedig a zeneiparba való bekerülés a vágy, zenei menedzserként. Még nincs elképzelés három esetben.

A jövőre vonatkozó tervek kapcsán is előtérbe került a segítő attitűd: ha nincsenek még konkrét elképzelések, akkor is az dominál, hogy végzés után tudjanak segítséget nyújtani a rászorulóknak:

„Érdekelnek azok az emberek, akiket a többség nem ért, vagy nem akar megérteni.”
„Emberekkel szeretnék foglalkozni és minél több emberen segíteni.”

„Mindenképp gyermekekkel szeretnék foglalkozni. Szeretném segíteni őket és támogatást nyújtani nekik abban, hogy egy boldog teljes életet tudjanak élni.”

Összegzés

Ez a kisebb volumenű tájékoztató felmérés jól példázza, hogy a hallgatók segítő attitűdjei dominálnak, mikor a felsőoktatásba lépve a szociálpedagógus képzést választják. A hivatást már gyakorlókat főképp a gyermekekkel, fiatalokkal végzett munkában képzelik el, segítve a családi problémák kiküszöbölését, a deviáns magatartások kezelését, a társadalomba való beilleszkedést, de azok a területek is megnevezésre kerültek, ahol a hátrányos társadalmi helyzet megköveteli a beavatkozást. A hivatás gyakorlásához fontos tulajdonságok beazonosításakor az empátia, segítőkészség, türelem mindkét évfolyam esetében kiemelkedő gyakorisággal kerültek említésre. Ami pedig a végzés utáni terveket illeti, különböző élethelyzetben lévő gyerekekkel és fiatalokkal szeretnének

legtöbbször dolgozni, de más irányú elképzelések esetén is jól körvonalazható a segítés melletti elköteleződés.

Megfigyelhető, hogy mindkét évfolyamban hasonló mintázatok rajzolódnak ki, és észrevehető, hogy érzékeny, nyitott, a társadalmi problémákra fogékony fiatalok kezdek meg tanulmányaikat a szociálpedagógus képzésben. A belépéskor megfogalmazott elképzeléseket tekinthetjük kiindulási pontnak, és a képzés során erre épülő elméleti ismeretek, gyakorlati tapasztalatok együtt formálják a szakmai személyiséget. Elképzelhető, hogy az előzetes tervek módosulnak, de az elsajátított tudás segítheti a hallgatókat abban, hogy hiteles szakemberré váljanak.

Jelen írás második részében a képzés végén sikeres záróvizsgát tett hallgatók véleményét, értékelését ismerhetjük meg.

A 2019-2021-ben végzett szociálpedagógia szakos hallgatók véleménye a képzésről a záróvizsga után

A 2011. évi CCIV. törvény szerint a szenátus joga az oktatói munka hallgatói véleményezési rendszerének a meghatározása. A hallgatói önkormányzat egyetértési jogot gyakorol a szervezeti működési szabályzat elfogadásakor és módosításakor pl. az oktatói munka hallgatói véleményezésére vonatkozóan. A hallgatói önkormányzat közreműködik az oktatók oktatói tevékenységének hallgatói véleményezésében. A törvényben szerepel továbbá az a kitétel is, hogy az oktatói munka hallgatói véleményezésének személyazonosításra alkalmatlan módon kell történnie.²

A Szegei Tudományegyetemen már 2005-ben készült szabályzat az oktatói munka hallgatói véleményezésére vonatkozóan,³ akkor még az 1993. évi LXXX. (felsőoktatási) törvény alapján. Az SZTE szabályzata leszögezi, hogy a hallgatók véleménye azért nagyon fontos az intézmény számára, mert hozzájárul az intézmény oktató-nevelő munkájának minőségfejlesztéséhez, valamint közvetlenül segíti az oktató oktatói-nevelési tevékenységének a fejlesztését.

Annak ellenére, hogy a részletes szabályozást az SZTE Szenátusa 2004. október 25-én elfogadta, és néhány évig online formában részlegesen működött is az egyetemen az oktatói munka véleményezése, a tanulmányi rendszer megváltoztatásával (ETR-NEPTUN) erre most nincs mód. Legalább is központi formában.

Az SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Alkalmazott Pedagógiai Intézet Szociálpedagógus-képző Tanszékén a képzés indulása, azaz 2008 óta a záróvizsga után a

2 2011. évi CCIV. törvény (Felsőoktatási törvény)

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100204.tv>

3 Az oktatói munka hallgatói véleményezésének szabályzata, Szeged, 2005.

<https://u-szeged.hu/download.php?docID=7146>

hallgatók kérdőívet töltenek ki a képzésre és az oktatás minőségére vonatkozóan. 2018-ig a kérdőív 12 kérdésből állt, amelyek közül 1 zárt végű kérdés, 5 nyitott kérdés, valamint 6 kombinált kérdés (zárt végű szöveges indoklással) volt. A nyitott végű kérdések nagy aránya nehezítette – volna – az adatok kiértékelését, de erre sajnos nem került sor. A kérdéssor egyáltalán nem tért ki az egyes oktatók munkájának értékelésére, így érdemi visszajelzésre a képzés színvonaláról kevésbé volt alkalmas.

2019-től kezdődően, amikor a tanszék élén változás történt, az új vezetés fontosnak tartotta a hallgatók véleményének strukturáltabb felmérését, és az egyes oktatókra vonatkozó konkrét kérdések beépítését a mérőeszközbe. A nyilvánvaló minőségbiztosítási okok mellett erre azért is fokozottan igény volt, hiszen a Szociálpedagógia szakon a hálóterv megújítása, modernizálása mellett az oktatói gárda is átalakult, megfiatalodott, valamint a korábban két kar (a JGYPK mellett az Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar) gondozásában működő szak kizárólag a Pedagógusképző Kar szervezésébe került.

A kutatás módszerei

A továbbiakban ezt a megújult értékelést, és annak eddigi eredményeit szeretnénk bemutatni. A kérdőívben összesen 19 kérdés szerepel, jelen tanulmányban – elsősorban adatvédelmi okokból – nyolc kérdés eredményeinek bemutatására kerül sor, ezek mindegyike zárt végű, Likert-skálás kérdés.

A kérdőív itt be nem mutatott része az egyes oktatókra vonatkozik. A hallgatók 1-től 5-ig terjedő skálán osztályozhatják a képzésük minden oktatóját, akár teljes- vagy félállásban, akár óraadóként vesz részt a képzésben. A hallgatók az oktatóikat öt területen osztályozzák, a szakmai felkészültség, az előadásmód, az oktatási segédanyagok rendelkezésre bocsátása, a segítőkészség, valamint a követelmények teljesíthetősége terén. A kérdőívet mind a nappali, mind a levelező tagozaton tanuló hallgatók kitöltik. A kitöltés nem kötelező, és természetesen anonim. A kinyert adatokat adatvédelmi szempontból szigorúan kezeljük, minden oktató kizárólag a saját eredményéről értesülhet, és viszonyítási pontként megadjuk az adott évfolyam által az összes oktatóra vonatkozó értékelések átlagát. Ez segít abban, hogy az egyes oktatók értelmezni tudják a „jegyüket”, és így visszajelzést kaphatnak arról, hogy a képzés többi oktatójához viszonyítva az átlag alatt vagy fölött teljesítenek.

A kutatás eredményei

A jelen tanulmányban bemutatott eredmények tehát azok az adatok, amelyek adatvédelmi szempontból nyilvánosságra hozhatók. 2019-ben 13, 2020-ban 15, 2021-ben (a januári záróvizsga után) 16 nappali illetve levelező tagozatos hallgató töltötte ki a kérdőívet (azaz minden végzett hallgató), így a kutatás elemszáma 44 fő. A kinyert

adatokat SPSS-program segítségével rögzítettük, illetve az elemzést is ennek segítségével végeztük el, elsősorban a gyakoriságot vizsgálva, és ebből következtetéseket levonva.

A hallgatók válaszai alapján leszögezhetjük, hogy a képzés nagymértékben megfelelt a hallgatók előzetes elvárásainak, és a válaszok átlageredménye az elmúlt három évben növekvő tendenciát mutat (5. táblázat)

5. táblázat: Megfelelt a képzés az előzetes elvárásaimnak (N=44)

	5	4	3	2	1	átlag	szórás
2019	3	9	1	-	-	4,15	0,555
2020	6	7	2	-	-	4,27	0,704
2021	7	7	2	-	-	4,31	0,704
Összesen	16	23	5	-	-	4,25	0,651

A képzés felépítésére vonatkozó adatok értelmezéséhez (6. táblázat) fontos adalék, hogy a szociálpedagógus-képzésben 2017-ben történt egy kis léptékű hálótervmódosítás, majd 2019-től kezdődően egy teljesen új alapokra helyezett hálóterv szerint tanulnak a hallgatók. A képzés időtartamából következik, hogy 2019-ben és 2020-ban még az első hálótervben végzett hallgatók, 2021-ben pedig már részben a 2017-es hálótervben tanuló hallgatók végeztek (és néhány lemaradó hallgató az eredeti hálóterv szerinti képzésből). 2023-ban végez majd az első olyan évfolyam, amely a radikálisan megújított, éppen a logikus felépítést és a párhuzamosságok megszüntetését célul kitűzött legújabb hálóterv szerinti képzésben vesz részt. Az adatok jól mutatják, hogy ideje volt a képzési szerkezet átvilágításának, hiszen nagyon alacsony az az átlagpontoszám, amit az elmúlt három évben a hallgatók a képzés logikai felépítésére adtak (legalábbis az egyéb területek pontszámaihoz képest).

6. táblázat: A képzés felépítése, a tantárgyak egymásra épülése logikus volt (N=44)

	5	4	3	2	1	átlag	szórás
2019	2	4	4	3	-	3,38	1,044
2020	1	5	8	1	-	3,4	0,737
2021	4	7	2	3	-	3,75	1,065
Összesen	7	16	14	7	-	3,52	0,952

A szociálpedagógus-képzés egy az elmélet és gyakorlat összhangjára építő képzés, ahol az elméleti tudáselemeket már az első félévtől kezdődően gyakorlati ismeretek (szemináriumok és szakmai gyakorlatok) egészítik ki. A hallgatók véleményének a kikérése után a számokat áttekintve (7-8. táblázat) arra a következtetésre jutunk, hogy habár

mindkét képzési területtel alapvetően elégedettek a hallgatók, a gyakorlati képzés terén a képzés tud még fejlődni. Az elméleti képzéssel való elégedettség általános volta az alacsony szórásadatokon is tetten érhető.

7. táblázat: Tudásom sok új elméleti ismerettel gyarapodott (N=44)

	5	4	3	2	1	átlag	szórás
2019	10	3	-	-	-	4,77	0,439
2020	12	2	1	-	-	4,73	0,594
2021	13	3	-	-	-	4,81	0,403
Összesen	35	8	1	-	-	4,77	0,476

8. táblázat: Szakmai jártasságom sok gyakorlati ismerettel gyarapodott (N=44)

	5	4	3	2	1	átlag	szórás
2019	6	5	2	-	-	4,31	0,751
2020	6	5	4	-	-	4,13	0,834
2021	10	4	2	-	-	4,5	0,730
Összesen	22	14	8	-	-	4,32	0,771

A képzésben – amint már korábban említésre került – kulcsfontosságú a szakmai gyakorlatok minősége. A cél az, hogy minél több területen kipróbálhassák magukat a hallgatók, hiszen igen széles spektrumot ölel fel a munkaerő-piacon az a terület, ahol a hallgatóink a végzettségüknek megfelelő munkakörben tudnak elhelyezkedni. Az adatok alapján a szakmai gyakorlatok szervezése és tartalma jól működik a képzésben, fontos ennek a színvonalnak a megtartása, és további fejlesztése (9. táblázat).

9. táblázat: Elégedett voltam a szakmai gyakorlattal (N=43)

	5	4	3	2	1	átlag	szórás
2019	9	3	1	-	-	4,62	0,650
2020	12	2	1	-	-	4,73	0,594
2021	11	3	1	-	-	4,67	0,617
Összesen	32	8	3	-	-	4,67	0,606

A Juhász Gyula Pedagógusképző Karon évtizedek óta fennálló hagyomány a gyakorlatorientáltság, és a hallgatóközpontúság. Fontos alapvetés, hogy a teljesítmény akkor fokozható a leginkább, ha pozitív, támogató a szakmai, emberi légkör. A hallgatók

visszajelzése alapján a képzés oktatói és a tanszék jól teljesít ezen a területen, és a hallgatók véleménye csak egy keskeny sávban szóródik a kérdésben (10. táblázat).

10. táblázat: A képzés jó hangulatban telt, jól éreztem magam (N=44)

	5	4	3	2	1	átlag	szórás
2019	10	2	1	-	-	4,69	0,630
2020	10	5	-	-	-	4,67	0,488
2021	9	6	1	-	-	4,5	0,632
Összesen	29	13	2	-	-	4,61	0,579

Minden képzés alapvető és elsődleges feladata olyan szakembereket képezni, akik a tanulmányaik befejezése után eredményesen állják meg a helyüket a szakmájukban. Amennyiben a szakma világa elégedett egy adott képzésről kikerülő hallgatók felkészültségével, akkor a képzés legitimmé válik. Ezt a tanszék elsősorban a szakma jeles képviselőinek a képzésbe óraadóként való bevonásával, a szakma szereplői felé való nyitottsággal, az elvárásokhoz való folyamatos és permanens igazodással igyekszik elérni. A hallgatók elégedettek az eredménnyel (11. táblázat), de ezt az eredményt csak folyamatos fejlesztéssel lehet szinten tartani, növelni.

11. táblázat: A megszerzett tudást használni tudom majd a munkaerőpiacon (N=42)

	5	4	3	2	1	átlag	szórás
2019	9	3	-	-	-	4,75	0,452
2020	10	4	-	-	-	4,71	0,469
2021	10	6	-	-	-	4,63	0,500
Összesen	29	13	-	-	-	4,69	0,468

Osztályozás-alapú oktatási rendszerünk világában, talán az egyik legfontosabb visszajelzést az a válasz adja, hogy mindent összevetve hányasra értékelné a képzést, amelynek részterületeit már osztályozta a hallgató (12. táblázat). Ugyanakkor tudjuk azt is, hogy az osztályozás néha torz eredményekhez vezet. Elégedettek lehetünk-e tehát az adatokkal? Azt gondoljuk, hogy mindenképpen igen. Ugyanakkor nem téveszthetjük szem elől azt a tényt, hogy a jó eredmények szinten tartása is energiabefektetést, folyamatos fejlődést igényel.

12. táblázat: Összességében hogyan értékeli a képzést? (N=43)

	5	4	3	2	1	átlag	szórás
2019	4	7	1	-	-	4,25	0,622
2020	8	6	1	-	-	4,47	0,640
2021	7	8	1	-	-	4,38	0,619
Összesen	19	21	3	-	-	4,37	0,618

Összegzés

A felsőoktatásban kevés tere van a hallgatóknak arra, hogy tevékenyen beleszóljanak, vagy akár részt vegyenek a képzésük alakításában, hiszen szoros szabályok kötik az intézményeket a képzések kimeneti követelményein, illetve hálótervén keresztül. Ez utóbbinak a változtatására természetesen van lehetőség, de egy 7 féléves képzésnél ez csak évek múlva vezet(het) eredményre. Amivel viszonylag gyorsan, és hatékonyan tudjuk egy képzés színvonalát, és ezáltal a hallgatói elégedettséget emelni, az egyebek mellett az, ha a megfelelő felkészültségű oktató megfelelő tematikájú órát tart, ha nagy tapasztalattal rendelkező, elismert szakembereket csatornáznak be – akár egy-egy óra erejéig – a képzésbe, ha nyugodt és inspiráló légkört teremtünk mind a hallgatók, mind az oktatók számára, valamint ha körültekintően állítjuk össze a szakmai gyakorlati képzés színtereit.

Záró gondolatok

Tanulmányunk mintegy keretbe foglalja a szociálpedagógus képzést: bemutattuk, hogy a belépő hallgatók mit gondolnak a választott hivatással kapcsolatban, hogyan tervezik jövőjüket a szakmában, majd a végzés kapcsán egy visszatekintést kérve a hallgatóktól arról adtunk képet, hogy a hét szemeszter mit jelentett, mit adott a munka világába belépni készülő fiataloknak. A Szociálpedagógus-képző Tanszéken töltött időről, az előzetes elvárásokról, a megszerzett elméleti ismeretekről és gyakorlati tapasztalatokról adott visszajelzések fontosságát hangsúlyozandó, a következőkben is nagy jelentőséget kell tulajdonítanunk az ilyen – és további területeket feltérképező, mélyebb – vizsgálatoknak, annak érdekében, hogy mindvégig minőségi, hallgatók, oktatók és a szakma képviselői számára egyaránt elégedettségre okot adó képzés folytatódjon az Alkalmazott Pedagógiai Intézet Szociálpedagógus-képző Tanszékén.

Irodalom

18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600018.EMM&txtriferer=00000001.txt>

2011. évi CCIV. törvény (Felsőoktatási törvény)

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100204.tv>

Az oktatói munka hallgatói véleményezésének szabályzata, Szeged, 2005.

<https://u-szeged.hu/download.php?docID=7146>